

EKKLESIA AMSTERDAM zondag 3 januari 2021

Alles voor allen

Huub Oosterhuis

1.

Kerstmis was het feest van het allesgevoel. Ik was ooit tien jaar, ik ging naar de nachtmis. Er was een orgel en iemand die daarop speelde. Mooi. Meer dan mooi. Vervoerend. Ik werd vervoerd naar - ik wist niet waar. Ik voelde - ik wist niet wat. Het was oorlog, maar het zou vrede worden. Er was dood en verderf, maar er zou leven zijn. Ik voelde me horen bij vrede en leven en iedereen en alles. Dat deed de stem van dat orgel. En het samen zingen van Kyrie eleison en Nu sijt wellecome.

Het allesgevoel is de intuïtie dat je een van allen bent, dat je hoort bij het heelal en dat je aan dat alles je eigen leven mag bijdragen. Het is verlangen naar verbondenheid, mededeelzaamheid en weten van 'wij mensen'. Het is ontroering om alle dood en om iedere geboorte. In de geboorte van dat ene kind vierden we dat we zelf ooit geboren zijn, eens en voorgoed.

Anders dan toen ik tien was, van groter afstand en met vleugen twijfel, hoor ik in de woorden 'vrede op aarde' dat het goed zal komen met alles, ooit, overal op aarde. Misschien wel pas over drie miljoen jaar.

De intuïtie dat we bij alles horen kan tot geweten worden. Het allesgevoel kan uitgroeien tot het besef van verantwoordelijkheid en tot inzicht voor hoeveel van alles jij verantwoordelijk bent. Voor wie. In welke mate. Hoever moet je gaan in toewijding, ontferming, solidariteit? In liefde?

Het allesgevoel kan diep of vluchtig zijn, aanhoudend of plotseling weer weg, al naar je geaard bent, maar hoe dan ook: het zal niet uitgroeien tot geweten als het niet aangesproken wordt, wakker geroepen. Als er geen beroep gedaan wordt op ons geweten, suft het weg, vervaagt het, vervluchtigt ons allesgevoel tot voetbalgevoel of zoiets. Geweten, verantwoordelijkheidsbesef, toewijding moeten steeds opnieuw uitgedaagd.

In de bijbels-profetische traditie waar wij aan deelhebben, dankzij het kerstnachtkind, worden wij op ons geweten aangesproken in vele toonaarden, in groot verhaal en vervoerend lied. De spreuk waarin die traditie is samengevat, luidt: 'Heb liefde tot de mens die naast je is.' Die woorden betekenen: doe daden van solidariteit aan hen die binnen je bereik zijn. En het is in de geest van die bijbels-profetische traditie dat bereik niet te onderschatten. Misschien is het op bepaalde momenten wel zo wijd als heel de wereld.

Het is door je open te stellen voor de grote woorden van deze traditie dat je je zelfbewustzijn vormt. In de eerste psalm van de Joodse bijbel word je gelukkig geprezen wanneer je deze woorden dag en nacht overweegt, proeft en zegt tot jezelf, in je hart, tot je ziel. Gelukkig ben je als de Thora over de liefde je leermeester is die je leert doen wat ondoenlijk schijnt, je gezellin die je leert gaan waar geen weg is.

2.

De meeste mensen zijn niet geboren verantwoordelijk, gewetensvol, aardig, onbaatzuchtig, op anderen gericht. Ze zijn geboren egocentrisch. Maar we kunnen leren, leren groeien, als

we willen. En degenen onder ns die iets meer aangeboren verantwoordelijk zijn, kunnen dat uitstralen en proberen een barmhartiger en rechtvaardiger klimaat te scheppen. Een milieu waarin woorden over solidariteit meer gehoor kunnen vinden. En daden van ontferming gestimuleerd worden. Een milieu waarin wij, geboren egoïsten, op andere gedachten komen, op gedachten aan anderen.

Ga stilzitten. Je mobielt de wereld door, je moet nog dit en dat - maar nu zit je. Heb liefde tot je naaste die een mens is zoals jij, even nietig, even uniek.

Aan wie denk je nu? Aan een, twee, drie mensen binnen je bereik, die aandacht, vergeving, liefde nodig hebben. Van jou. Van wie anders?

Noem in stilte hun namen, nu. En noem de kinderen van kamp Moria en uit Beiroet en Jemen. En doe dat in het jaar 2021 iedere dag, 's morgens en 's avonds.